

Zakaj otroci ne pomagajo pri domačih opravilih in kaj lahko spremenimo

Povzela vzgojitelja: Špela in Matjaž Alič

»Mojemu sinčku ni všeč, ko kuham, pomivam posodo ali perem oblačila, saj se mu takrat ne morem posvečati. Sem pa hitro ugotovila, da zelo rad pomaga. Sam stlači oblačila v pralni stroj, nabere krompir in ga prinese v kuhinjo ali mi podaja obešalnike, da nanje obesiva oblačila. Seveda traja dosti dlje, kot če bi to delo opravila sama. Toda sin prav uživa v vsaki novi nalogi. Jaz sem pa veliko manj obremenjena.« – Mamica

Večina staršev si želi, da bi otroci več pomagali pri hišnih opravilih. To je dobro tudi zanje, kajne? Odgovor je seveda pritrdilen, pa ne zato, ker imajo zaradi tega starši manj dela. Če smo čisto iskreni, bi bilo velikokrat lažje in hitreje, če bi določeno delo naredili sami. Toda raziskave kažejo, da bodo tisti otroci, ki imajo domače zadolžitve, prej in bolj verjetno pomagali tudi zunaj doma. Ti otroci so navajeni pomagati, saj na svoje delo gledajo kot na pomemben prispevek k življenju doma in v družbi. Imajo čut za odgovornost, kar je lastnost dobrega državljana.

Zakaj torej otroci niso bolj vključeni v domača opravila in kaj lahko naredite, da to spremenite?

- **Otroci sovražijo hišna opravila**

To seveda ni nič nenavadnega, saj tudi večina odraslih smatra gospodinjska in hišna opravila kot dolgočasna. Otroci imajo za početi toliko drugih, bolj zanimivih stvari. Res jim ni jasno, zakaj je treba tla pomesti vsak dan.

Rešitev:

- **Naj bo opravljanje dela zabavno in nekaj, v čemer bodo blesteli.**

Če boste otrokom predstavili zadolžitve kot obveznosti, se jih bodo skušali na vse pretege izogniti. Namesto tega poskušajte otrokom domača opravila predstaviti kot nekaj, v čemer bodo blesteli. Pohvalite jih, kako lepo so pospravili mizo ali kako hitro so poiskali pare nogavic. Čez čas bodo začeli uživati v občutku dobro opravljenega dela. Ponosni bodo nase, kako dobri kuharji ali vrtnarji so.

- **Naj bo opravljanje dela priložnost za druženje in povezovanje.**

Otroci ne čutijo nobene notranje potrebe po opravljanju domačih opravil, razen te, da se med delom družijo s starši. Namesto da mora otrok opraviti delo sam, izkoristite to priložnost za druženje in povezovanje. Zavrtite otrokovo najljubšo glasbo in zraven pojte. Uživajte med skupnim opravljanjem dela in povejte otroku, koliko vam njegova pomoč pomeni. S tem boste navdihnili tudi njega. Otroci se tudi manj upirajo delu, če imajo možnost izbire, katero delo naj opravijo. Dobrodošla motivacija pa je tudi nagrada za dobro opravljeno delo, npr. izlet v park ali kaj podobnega.

- **Veliko lažje je, če delo opravite sami**

Ko so otroci še majhni in zainteresirani za pomoč, jih odganjamo stran. Ko nekoliko odrastejo in postanejo dovolj zreli za pomoč, pa traja kar nekaj časa, da se naučijo pravilno in dobro opraviti delo. Takrat so tudi že vpeti v toliko drugih zanimivih reči, da jih je težko pripraviti na sodelovanje pri hišnih opravilih.

Rešitev:

- **Spremenite svoj pogled na to, zakaj naj bi otroci opravljali hišna opravila.**

Otroci ne pomagajo doma zato, da bi vam prihranili čas, vsaj ne na začetku. Pomagajo zato, da se naučijo življenjskih veščin in občutijo ugodje ob tem, da tudi sami prispevajo za dobrobit vseh. Pripravite se na to, da jih boste učili in nadzorovali.

Mlajši kot so otroci, ko začnejo z domačimi opravili, boljše je. Malčki ponavadi zelo radi pomagajo. Vključite jih v svoje vsakodnevne opravke že od malih nog, čeprav vam bo to včasih vzelo veliko časa. Naj se otroci zraven zabavajo, hkrati pa jasno izrazite svoja pričakovanja:

- *»Pri nas doma vsi pomagamo in prispevamo.«*
- *»Za sabo je treba pospraviti...Pridi, ti bom pomagala...«*

Na takšen način bodo otroci spoznali, da tudi sami lahko pomembno prispevajo za skupno dobro. Gre za osnovno človeško potrebo, pri kateri se dobro počutijo tako otroci kot odrasli.

Ali je potrebno opravljati delo skupaj tudi s starejšim otrokom? Seveda, če želite da bo delo dobro opravljeno in da bodo otroci pri tem uživali. Raje kot da določate, kdo naj kaj opravi, delajte kot ekipa. Vi določite projekt, otroci sodelujejo. Vaša naloga je, da delo nadzirate, koordinirate in posredujete v primeru težav. Drugače pa poskrbite, da bo delo tudi zabavno. Na primer: dvanajstletnik lahko za zajtrk speče jajca, desetletnik pripravi opečene kruhke, vi pa poskrbite, da delo poteka gladko. Najstniki so sposobni pripraviti obrok za celotno družino, vendar to zahteva čas in vašo pomoč. Nič se ne zgodi čez noč.

- **Otroci potrebujejo odrasle, da jim pomagajo**

Otroci od časa do časa potrebujejo, da jih pocrkljamo. To jim daje občutek, da so varni in ljubljeni. Šola od njih zahteva veliko trdega dela in koncentracije. Doma pa se lahko sprostijo in spustijo na plano tudi tisto bolj otročjo plat, ki jo morajo v šoli zatreti. Če jim ne pustite te svobode, se ponavadi začnejo neprimerno vesti ravno takrat, ko od njih nekaj zahtevate.

Rešitev:

- **Če vas otrok prosi za pomoč, ga nikor ne zavrnite.**

Zagotovite mu dovolj drugih priložnosti, ko je lahko sproščen in norčav. Skupaj preživljajta čas, namenjen samo vama. Ko ste prepričani, da so njegove potrebe na tem področju zadovoljene, ga ob prošnji za pomoč vzpodbujajte, vendar ne delajte namesto njega. Vse skupaj začinite s humorjem. Ko bo ugotovil, da si je sposoben sam pripraviti sendvič za malico, bo njegova samozavest zrasla. Pripravljen bo preizkusiti nove stvari.

- **Otroci nimajo časa**

V naši kulturi predstavlja šola vstop v družbo. Otroci preživijo veliko časa v razredu in potem še popoldan pri delanju nalog. Če se ukvarjajo še s kakšnim športom, glasbo ali drugo aktivnostjo, tudi to od njih zahteva veliko časa. Do takrat ko pridejo v srednjo šolo, ugotovijo, da sploh niso imeli časa za igro. Med študijem primanjkuje časa tudi za spanje.

Rešitev:

- **Prilagoditev obveznosti in organizacija časa.**

Med šolskim letom naj imajo otroci le toliko domačih zadolžitev, da jih lahko opravijo med vikendom v približno eni uri. Med poletnimi počitnicami se z otrokom pogovorite in mu naložite nekoliko več odgovornosti. Izkoristite priložnost, ko otroci niso obremenjeni s šolskimi obveznostmi in jih naučite življenjskih veščin. Naj tudi oni prispevajo k družinskemu delu.

- **Otroci ne opravijo zadolžitve temeljito**

Ne morete pričakovati, da bo otrok opravil delo tako dobro, kot bi ga vi. Tudi sami najbrž niste bili pretirano drugačni v njegovih letih.

Rešitev:

- **Navodila, usmeritve in razdelitev dela na več krajših/enostavnejših enot.**

Ko otroka učite kako naj neko delo opravi, ga razdelite na več manjših korakov ter mu zraven pomagajte. Posnemite otroka med delom, tudi če že zna brati in skupaj naredita plakat, ki prikazuje posamezno fazo dela.

Ko otrok enkrat prevzame odgovornost za nalogo, mu prepustite nadzor nad delom. Zakaj bi se sploh trudil, če ve, da boste za njim popravljali?

Osredotočite se na pozitivne stvari, tako da bo otrok želel delo opraviti še boljše. Pomislite, kako se vi odzovete v službi, če nekdo kritizira vaše delo ali če vas pohvali. Tudi če so predali v sinovi sobi razmetani in polni šare, bodite zadovoljni, da ne leži vse po mizi ali po tleh. Če hčerka potrebuje celo večnost, da pomije posodo, ker vmes klepeta po telefonu, imejte v mislih da je pravzaprav njena skrb, kako si bo delo naredila bolj znosno. Če na kopalniškem ogledalu zagledate polno črt in sledi, se opomnite, da vam ni bilo treba počistiti kopalnice ta teden.

- **Otroci pozabijo na svoje zadolžitve ali se pritožujejo in odrasli se vdamo**

Otrokom se ogromno pleče po njihovih glavicah, od bližajoče se nogometne tekme do tega, da je sestra dobila večji kos torte. Normalno je, da jih morate opominjati na njihove dolžnosti. Še bolj normalno je, da se bodo pritoževali.

Rešitev:

- **Ne vrzite puške v koruzo in ne jezite se.**

Zadolžitve ne bodo nikoli prioriteta pri otroku in to je v redu. Ohranite smisel za humor. Ko se bo otrok začel pritoževati, da mora spet pomagati, sočustvujte z njim, vendar ne popustite.

»Ali ne bi bilo super, če bi se posoda oprala sama od sebe?... Pridi, gremo....«

- **Zapišite zadolžitve** za vse člane družine in potem bodite dosledni pri izvajanju nalog.

To je edini način, da bo otrokom delo prišlo v navado. In ko nekaj pride v navado, začnemo to opravljati avtomatsko. Otroci nimajo notranje motivacije, da bi posodo zložili v pomivalni stroj. Na začetku to naredijo samo zato, ker jih neprestano opominjate in jim 'težite' (na lep način). Čez nekaj časa preide v navado – to je nekaj kar se naredi po obroku – in ne bo vam treba več opominjati.

- **Opominjati ne pomeni »težiti«**, je pa med njima tanka meja.

Vse je odvisno od tona glasu. Ko otroka opominjate, uporabite humor in bodite malce norčavi, da izzovete smeh. Tukaj ne gre za ustvarjanje napetosti in merjenje moči. Ne smete se počutiti razočarane, da morate otroka vedno znova opominjati. Če situaciji pristopite lahkotno in zabavno, boste kmalu ugotovili, da vam otroka sploh ni treba več spodbujati, da opravi nalogo.

- **Podobno kot odrasli tudi otroci raje naredijo neko delo, če vedo, da bodo za to nagrajeni z nasmehom, objemom ali toplo zahvalo.**

Če pa mislite, da bi morali otroci delo opraviti brez opominjanja, postanete jezni in napeti. Otroci se bodo dela izogibali na vse možne načine, saj ga bodo povezovali z neprijetnimi občutki.

Torej, veliko več napora bo potrebno, če hočete da otrok pospravi svoja umazana oblačila v koš za perilo, kot pa če bi to naredili sami. Toda spleča se vztrajati, saj bo sčasoma to opravilo postalo navada, podobno kot ščetkanje zob. Otroci si resnično želijo izpolniti vaša pričakovanja, če le ostanete povezani z njimi. In nekega dne vam bosta sin ali hčerka postregla s kosilom, ki sta ga sama pripravila. Spoznali boste, da ste vzgojili osebo, ki zna poskrbeti zase in za druge. Takrat si lahko čestitate.

VIR:

- [https://www.aharenting.com/blog/5 Ways to Get Kids to Help Around the House](https://www.aharenting.com/blog/5-Ways-to-Get-Kids-to-Help-Around-the-House) (avtorica izvirnega besedila v angleškem jeziku: dr. Laura Markham)
- <https://zastarse.si/vzgoja/zakaj-otroci-ne-pomagajo-pri-domacih-opravilih-in-kaj-lahko-spremenimo/> (besedilo povzeto in prečiščeno s spletne strani zastarse.si)